

<https://doi.org/10.31891/2415-7929-2023-29-2>

УДК 811.161.2'367'38:821.161.2'06-93

БОГАТЬКО Валентина Василівна

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського

<https://orcid.org/0000-0002-3634-9488>

e-mail: bogatkovv@i.ua

ФУНКЦІЙНІ ВИЯВИ ЕЛІПТИЧНИХ РЕЧЕНЬ У МОВІ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ПРОЗИ ДЛЯ ДІТЕЙ

У статті проаналізовано структурно-семантичні особливості еліптичних структур у мові прози для дітей сучасних українських письменників, незважаючи на певні успіхи мовознавчої науки щодо опису структурно-семантичної специфіки еліпсису, наукових праць, присвячених опису еліптичних речень. Зауважено, що функційні вияви еліптичних речень у мові прози для дітей потребують уваги й вивчення, що й надало дослідженню більшої актуальності.

У статті доведено, що особливої уваги заслуговують елементи творення експресивності, серед них – явища еліпсису. Еліптичні речення, неповнота яких виявляється тільки на структурному рівні, семантично не вимагають установлення неназваного компонента. З'ясовано, що заміна неповних речень граматично повними призводить до надлишкової інформації, уповільнення темпу мовлення. Еліптичне речення не має повного відповідника. У цьому якнайбільше й виявляється його особлива природа, своєрідність.

Доведено, що до найпоширеніших типів еліптичних структур у прозових творах письменника належать речення з формально не вираженим присудком. За нашими спостереженнями, найчастіше вживаються еліптичні конструкції з незаповненою позицією буттєвого дієслова. У таких реченнях імпліцитно виражається дієслівна релятивна семантика, яка потребує для свого вияву одного або кількох слів-конкретизаторів, на відміну від дієслів абсолютної семантики, яку передають одновалентні дієслова без участі поширювачів. Простежено, що для таких речень притаманна піднесеність, вони динамізують живе мовлення, виступають ознакою його природності.

Окрему групу еліптичних речень становлять конструкції пitalної модальності з незаповненою позицією предиката різної семантики. Важливими зі стилістичного боку в аналізованих художніх текстах є такі питання, які не тільки слугують матеріалом для побудови твору, а й виступають засобом увиразнення ідеї, концентрації уваги читача на найважливіших моментах.

Зрідка у прозі для дітей імпліцитними бувають речення з незаповненою позицією дієслова мовлення. Імпліцитними бувають присудки двоскладного чи головні члени односкладного речення, виражені дієсловом зі значенням руху, пересування в просторі.

Елімінація підмета в мові прози для дітей трапляється значно рідше, ніж присудка. Підмет пропускають, якщо він зрозумілий зі змістового зв'язку еліптичного речення із сусіднім, переважно повним реченням. Вони мають менш різноманітну семантику. Усе ж такі еліптичні речення досить виразні, емоційні, виконують акцентологічну стилістичну функцію.

З'ясовано, що емоційного піднесення, природності, невимущеності мовленню сучасної української прози для дітей надає особливе ланцюгове розташування низки еліптичних речень. Лексичною нестачею того самого присудка в кожному з них актуалізуються інші компоненти реченнєвої структури, посилюється їхня семантична й інформативна значущість.

Описано семантико-синтаксичні відношення між предикативними частинами та експліцитні сполучні засоби. У статті з'ясовано функційне навантаження аналізованих конструкцій у плані художнього вираження авторської думки.

Ключові слова: синтаксична одиниця, функціонально-стилістичний аналіз, функційні вияви синтаксичних одиниць, еліптичні речення, еліпсація присудка, елімінація підмета, експресивний синтаксис, мова прози для дітей.

BOHATKO Valentyna

Vinnitsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University

FUNCTIONAL MANIFESTATIONS OF ELLIPTICAL CONSTRUCTIONS IN CONTEMPORARY UKRAINIAN PROSE FOR CHILDREN

The article analyzes the structural and semantic features of elliptical structures in the language of prose for children by contemporary Ukrainian writers. Despite certain achievements in linguistic research describing the structural and semantic specificity of ellipsis, there is a need for attention and study specifically focused on the functional manifestations of elliptical sentences in children's prose. This aspect has given the research greater relevance.

The article asserts that elements contributing to expressiveness, including ellipsis phenomena, deserve special attention. Elliptical sentences, whose incompleteness is solely evident at the structural level, do not semantically require the establishment of the unmentioned component. It has been determined that replacing incomplete sentences with grammatically complete ones results in redundant information and slows down the pace of speech. Elliptical sentences lack a complete analogue, highlighting their unique and distinctive nature.

It has been demonstrated that among the most common types of elliptical structures in prose works by the writer are sentences with formally unexpressed predicates. According to our observations, elliptical constructions with an unfilled position of the existential verb are most frequently used. In such sentences, the verb's relational semantics are implicitly expressed, requiring one or more specifier words for manifestation, unlike verbs with absolute semantics conveyed by intransitive verbs without participatory agents. It is noted that such sentences exhibit loftiness, infusing vitality into speech and serving as a sign of its naturalness.

A separate group of elliptical sentences comprises constructions of interrogative modality with an unfilled predicate position of various semantics. From a stylistic perspective in the analyzed literary texts, questions with an unfilled predicate position play a crucial role. These questions not only serve as material for constructing the work but also function as a means of emphasizing ideas, concentrating the reader's attention on key moments.

Occasionally in children's prose, there are implicit sentences with an unfilled position for the speech verb. The predicates of two-part or the main elements of one-part sentences can be implicit, expressed by a verb with the meaning of movement or motion

in space.

The elimination of the subject in prose for children occurs much less frequently than that of the predicate. The subject is omitted when it is clear from the contextual connection of the elliptical sentence with the adjacent, predominantly complete sentence. They have a less diverse semantics. Nevertheless, such elliptical sentences are expressive, emotional, and serve an accentual stylistic function.

It has been found that the special consecutive arrangement of a series of elliptical sentences contributes to the emotional uplift, naturalness, and ease of speech in contemporary Ukrainian prose for children. The lexical deficiency of the same predicate in each of them activates other components of the speech structure, enhancing their semantic and informative significance.

Semantic-syntactic relationships between predicative parts and explicit connective means are described. The article explores the functional load of the analyzed constructions in terms of artistic expression of the author's thoughts.

Keywords: syntactic unit, functional-stylistic analysis, functional manifestations of syntactic units, elliptical sentences, predicate ellipsis, subject elimination, expressive syntax, prose language for children.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями

Мова художньої літератури виявляє тяжіння до індивідуалізації висловлення, до пошуку таких засобів мовної виразності, які б асоціювалися з авторською мовотворчістю, з мовним новаторством, із характерними ознаками мовної особистості [15, с. 41–54]. Вивчення засобів економії мови стало актуальним лише порівняно недавно.

Незважаючи на певні успіхи мовознавчої науки щодо опису структурно-семантичної специфіки еліпсису, наукових праць, присвячених опису еліптичних речень на матеріалі прозових творів для дітей, немає. Функційні вияви еліптичних речень у мові прози для дітей потребують уваги й вивчення, що й надає дослідженню більшої актуальності.

Аналіз досліджень та публікацій

Вивчення еліпсису має давню й багату традицію, яка сягає своїм корінням в античну давнину, коли його потрактовували як дефект мовлення. Особливого розквіту «еліпсологія» набуває в XIX ст, коли започатковано й сучасні лінгвістичні підходи до його вивчення: формально-логічний, власне-граматичний, психологічний тощо. Попри це, «структурна неповнота і специфічність семантики еліптичних речень порівняно з простими двоскладними структурами, які кваліфікують як базові в граматичній традиції, спричинилися до появи суперечливих думок щодо кваліфікації таких речень, визначення їхнього місця в синтаксичній системі мови» [3, с. 50].

«У лінгвістичній науці поняття еліпсису здебільшого асоціюється з пропуском певного члена в структурі двоскладного чи односкладного речення» [12, с. 140]. У наукових працях досліджено різні аспекти функціонування еліптичних структур у всіх стилях української мови: художньому й усно-розмовному [7; 11], художньому й розмовному [11], публіцистичному [4; 12] тощо. Основою такої класифікації, як вважають науковці, є чинники, які забезпечують лексико-семантичну визначеність еліптичного дієслова. Ще інша група дослідників виокремлює еліптичні речення з-поміж інших неповних як особливий структурний різновид [5; 7; 8; 10; 11], вважаючи, що уявлення про відсутній елемент їхньої структури «безпосередньо впливає з лексико-граматичних особливостей цих речень, підказується їх значенням і формою» [8, с. 3].

Поняття «неповні речення» українські лінгвісти тлумачили по-різному: О. Й. Партицький пропонував називати їх «догадними реченнями», сутність яких полягає в «здогадуванні пропущених членів речення»; С. Смаль-Стоцький у своїх граматичних студіях для кваліфікації «опусту» частин речення використовує термін «еліптичні речення»; П. Ф. Залозний образно характеризував неповні речення як «вдовині речення»; В. І. Сімович називає неповні конструкції «примовчаними», або «еліптичними»; І. І. Огієнко запроваджує термін «ненормальне» речення, якщо в ньому бракує одного з головних членів речення [14, с. 37]. Отже, традиційно неповноту синтаксичних одиниць витлумачують як відхилення від мовної норми.

Першим фундаментальним дослідженням неповних речень в україністиці була кандидатська дисертація П. С. Дудика «Неповні та еліптичні речення в сучасній українській мові» (1995), у якій до неповних речень як відносно самостійних явищ мови «без одного або кількох формально відсутніх членів, які потрібні для смислової закінченості речення», до того ж «пропущені компоненти підказуються його граматичною будовою та змістом і зрозумілі з сусідніх речень, з обставин розмови або з внутрішніх лексико-граматичних засобів» [8, с. 145].

Українські граматисти з огляду на співвідношення формальних і семантичних ознак почали виокремлювати: а) формально й семантично неповні речення – контекстуальні та ситуативні (конситуативні); б) формально неповні, але семантично повні речення – еліптичні (І. Р. Вихованець, Н. В. Гуїванюк, Н. М. Дзюбак, А. П. Загнітко, Н. Л. Іваницька, П. П. Коструба, Б. П. Кулик, К. Ф. Шульжук та ін.), а також звернули увагу на їхні стилістичні функції та прагматику в монолозі чи діалозі (І. Я. Завальнюк, Т. В. Марченко, Л. І. Мацько, О. Д. Пономарів, І. Г. Чередниченко та ін.); окреслили сферу їхнього вживання (усне чи писемне мовлення) з опорою на поняття оповідності як жанростильової категорії, «яка визначає сутність художнього прозового тексту, об'єднує субкатегорії усномовності, розмовності, розповідності і проектується на конкретно історичний зміст оповідної норми» [2, с. 47].

Формулювання цілей статті

Мета статті – здійснити функціонально-стилістичний аналіз еліптичних речень, уживаних у мові сучасної української прози для дітей. Серед основних **завдань**: 1) виявити найуживаніші типи еліптичних речень у художніх текстах сучасної української прози для дітей; 2) окреслити коло значень, виражених за допомогою еліптичних речень; 3) визначити основні стилістичні функції еліптичних речень у мовленнєвих контекстах сучасної української прози для дітей.

Об'єктом дослідження стали еліптичні конструкції в мові прозових творів для дітей.

Предметом дослідження було визначено лінгвостилістичну специфіку еліптичних конструкцій у прозових творах для дітей.

Виклад основного матеріалу

«Синтаксис художнього тексту, на відміну від інших мовних рівнів, завжди є виразним» [3, с. 51]. Уся структура художнього тексту заслуговує на увагу, бо вона підпорядкована вираженню додаткового смислу, експресивному відтворенню емоцій автора або героїв. «Саме в тексті художнього твору, де індивідуальне, змінне превалює над загальним, спільним народнорозмовні елементи зазнають авторської трансформації, перетворюючись у естетизований складник художнього стилю. Але при цьому художнє слово не втрачає своєї опори на психологічну константу національної літератури» [1, с. 124–125]. До таких синтаксичних одиниць експресивного синтаксису відносимо еліптичні конструкції, зафіксовані як в авторському мовленні, так і мовленні персонажів прозових творів для дітей. Функційні вияви та вдаль використання таких синтаксичних структур допомогли розкрити інтенції автора, подати в деталях об'єкт зображення. Завдяки цьому художні тексти завжди емоційно забарвлені й експресивно виражені.

Тенденція до економії мовних засобів у публіцистичних та художніх дискурсах є універсальним процесом, що визначає розвиток і функціонування мови. «Критерієм стислості висловлення є співвідношення між сумою переданої інформації й витраченими для цього мовними (мовленнєвими) засобами» [3, с. 51–52]. Такі речення «найбільш характерні для емоційно забарвленого мовлення і, меншою мірою, для звичайного розповідного. Вони відчутно динамізують живе мовлення, виступають ознакою його природності, служать засобом конденсованого й легкого виразу думки, почуття. Будучи перенесені – з більшою чи меншою модифікацією або безпосередньо – в мовну тканину художньої літературних творів, еліптичні речення стають (звичайно, у випадку вмотивованості свого вживання) одним з найбільш виразних і дійових засобів наближення, стилізації мови цих творів до усної, саме усно-розмовної» [10, с. 173].

Скорочення висловлення дозволяє збільшити його інформаційний обсяг, а багатство засобів економії в різних стилістичних групах – передати емоційні й стилістично-смислові відтінки. Особливої уваги заслуговують елементи творення експресивності, серед них – явища еліпсису. Еліптичні речення, неповнота яких виявляється тільки на структурному рівні, семантично не вимагають установаження неназваного компонента. Відомо, що заміна неповних речень граматично повними призводить до надлишкової інформації, уповільнення темпу мовлення. Еліптичне речення не має повного відповідника [4, с. 56]. У цьому якнайбільше й виявляється його особлива природа, своєрідність.

У статті ми зосередимо увагу на функціонально-стилістичних можливостях еліптичних конструкцій у прозових творах для дітей, на особливостях творення експресивного ефекту за допомогою таких структур.

Класифікацію й опис еліптичних речень, дібраних із прозових текстів сучасних українських письменників, які пишуть для дітей, ми зреалізуємо, беручи до уваги зміст неназваного компонента. Семантичні групи еліптичних речень виокремлюватимемо, опираючись на класифікацію П.С. Дудика [10, с. 174], яка нам видається найоптимальнішою.

Для еліптичних речень аналізованих типів відсутність вербалізованих показників дії (стану) є нормою. «Незаповнену синтаксичну позицію таких показників компенсують засоби внутрішнього контексту» [3, с. 73]. Щодо домислювання відсутнього компонента, то воно цілком умовне і проводиться для деталізації семантики речень, тому «така механічна маніпуляція легко може виявитися неприйнятною з позиції стилістики» [12, с. 177].

Ілюстративним матеріалом для написання статті слугували твори для дітей українських письменників: Євгена Гуцала, Олександра Гавроша, Євгенії Кононенко, Тамари Крюкової. Аналіз ілюстративного матеріалу засвідчив, що в художніх текстах широко використовують еліптичні речення, особливість яких полягає в пропуску головних чи другорядних членів речення з метою надання висловленню вищого ступеня емоційності, динамічності та художньої виразності.

До найпоширеніших типів еліптичних структур у прозових творах письменника належать *речення з формально не вираженим присудком*. За нашими спостереженнями, найчастіше вживаються синтаксичні конструкції з *незаповненою позицією буттєвого дієслова*. У таких реченнях імпліцитно виражається дієслівна релятивна семантика, яка потребує для свого вияву одного або кількох слів-конкретизаторів, на відміну від дієслів абсолютної семантики, яку передають одновалентні дієслова без участі поширювачів, напр.: *Після молодості – старість* (4, с. 12); *Прощання з минулим* (4, с. 82); *І печаль – всьому кінець* (4, с. 12); *Де початок – там кінець* (4, с. 12); *Діла на копійку, а балачок на карбованець* (4, с. 27).

Для таких речень притаманна піднесеність, вони динамізують живе мовлення, виступають ознакою його природності: *Тобі в базарний день гріш ціна, і то дорого* (4, с. 31); *Уперше на арені!* (4, с. 49); *На все свій час* (4, с. 50); *Вона на волі!* (4, с. 61); *Самі шкіра і кістки* (4, с. 66); *Але один був серйозний, а другий веселун* (4, с. 77); *Плач у мороку ночі* (Гуцало, с. 37); *Так ходить багато дівчат. Пряме волосся до пліч, чубчик до брів* (3, с. 4); *Винятковий випадок – це коли насправді все дуже-дуже погано. І до того ж не тобі, а твоєму другові* (3, с. 12).

Імпліцитними бувають присудки двоскладного чи головні члени односкладного речення, виражені дієсловом зі значенням *руху, пересування в просторі*: *Одні намагалися привабити горду красуню молодецькою силою, інші – багатством, інші – знатним родом* (4, с. 32); – *Е ні! Я в ці гори ані кроку!* – *запротестувала Розіта* (4, с. 55); *Троє на одного!* (1, с. 10); *В хвої старої високої ялини бігають дві білки. Одна за одною* (2, с. 14); *Косинка ... І як я її понесу? Ногами, ногами* (2, с. 23); – *І ти побіжиши доганяти колісницю?* – *Побіжу. З тобою* (2, с. 31); *А над яром каштан цвіте. Весною цвів, а це вдруге* (2, с. 32).

Як видно з проаналізованого фактичного матеріалу, почастишало експресивне вживання в текстах українських письменників структур з кількома імпліцитними членами, які безпосередньо встановлюються змістом та будовою еліптичного речення або й попереднім контекстом. Такі речення доцільно вважати неповними контекстуальними побудовами. Їхнім тісним сплетінням у межах однієї синтаксичної структури мова прози для дітей набуває виразного розмовного відтінку. Наприклад: *Бабина хата отам, над байраком... Ось тут ліворуч* (2, с. 39); *Читати, писати, множити й додавати ми маємо навчитися тут. І ще багато чому. А всьому решті – в університеті!* (3, с. 8).

Наявність адвербіалізатора в локативних реченнях є необхідною умовою повної реалізації семантичної конструкції. «Локативний предикат передбачає заповнення відкритої позиції компонентом з обставинно-локальним значенням, функцію якого можуть виконувати прислівник і прийменниково-іменникові сполуки, серед яких найпоширенішими є поєднання відмінкових форм іменника з прийменниками *на, у(в), при, по, коло, біля (побіля), близько, поблизу, недалеко (від)* тощо» [4, с. 83]. У таких конструкціях експлікованим є переважно суб'єкт, який виступає основним компонентом повідомлення, напр.: *Звичайно ж, не просто було перебиратися на протилежний кінець міста, на інший берег ріки, яка ділить місто навпіл. Проте – аби подальше від тої школи!* (3, с. 7); *І, щоб збити шалену енергію дочки, тато цільно завішував фіранки на вікнах і дозволяв Нелі гасати колами по кімнаті. Тільки не по підлозі* (3, с. 8); *Хіба четвертокласниця має право ходити по стелі? І по стінах? По портретах?* (3, с. 33). *Бабина хата над байраком, старі груші біля хати, куці бузку, черемхи* (2, с. 39).

Зрідка імпліцитними бувають *речення з незаповненою позицією дієслова мовлення*: *Я знаю її багато років, і знаю, що вона даремно не бігає до завуча. Що сталося? Тільки чесно* (3, с. 24); *У відвертій розмові за чаєм можна поскаржитись на батьків, І вчителі захистять, якщо зможуть. Але не на вчителів* (3, с. 32).

Еліпсація дієслів інших семантичних груп також трапляється, але дещо обмеженіше, як-от *еліпсація дієслова спонукальної семантики речення*: *Руки за голову!* (1, с. 8); *Лише сьогодні!* (4, с. 41); – *Гей, стара карга! Подивись-но, що я приніс? За тобою печеня!* (4, с. 66).

Окрему групу еліптичних речень становлять *конструкції питальної модальності з незаповненою позицією предиката різної семантики*. Варто вказати на непоширеність еліпсації предиката питальних речень. За дослідженнями Н. М. Дзюбак, це явище більш властиве питально-з'ясувальним конструкціям, у яких експлікується питальне слово, виражене займенником чи займенниковим прислівником, семантичний суб'єкт, рідше – об'єкт [11, с. 176–177]. Такі конструкції вживаються переважно в діалогічному мовленні: – *Що з тобою, дитино моя?* (4, с. 37); – *Хто ти така? І звідки ти?* – *запитав Багатоліт* (4, с. 78); – *Що за напасть?* (4, с. 39); – *Хто тут?* – *запитала Злата* (4, с. 67); – *Що за диво-карлиця!* (4, с. 43); – *Як наречена!* – *сміється Грицько. – Як чорнобильська наречена?* ... (2, с. 13); – *Віщунка?* – *злякано перепитала Злата. – Так, так, Віщунка з Лисячої Нори* (4, с. 55); *Ще одна скарга на вас – і будемо всіх розглядати на недраді. Разом з батьками* (3, с. 25).

З погляду ілокутивного завдання такі висловлення, на думку Н. М. Дзюбак, можуть бути спрямовані на з'ясування особи співрозмовника, місця перебування конкретного предмета, особи, що уявляється як семантичний суб'єкт, а також виражати цікавість співрозмовника до життя особи, яка не бере участі в спілкуванні, стурбованість її станом, спонукати адресата мовлення до висловлення власних вражень із приводу суб'єкта речення-питання. Важливими зі стилістичного боку в аналізованих художніх текстах є такі питання, які не тільки слугують матеріалом для побудови твору, а й виступають засобом увиразнення ідеї, концентрації уваги читача на найважливіших моментах: – *Хочеш знати, куди я йду? Світ за очі* (4, с. 76).

Елімінація підмета в мові прози для дітей трапляється значно рідше, ніж присудка. Вони мають менш різноманітну семантику. Усе ж такі еліптичні речення досить виразні, емоційні, виконують акцентологічну стилістичну функцію, напр.: *Це така в тебе калина? Дорога така? Дорога така* ... (2, с. 37); *Це галіма книга. Для тупих* (3, с. 55).

Емоційного піднесення, природності, невимушеності мовленню сучасної української прози для дітей надає особливе ланцюгове розташування низки еліптичних речень. Лексичною нестачею того самого присудка в кожному з них актуалізуються інші компоненти реченнєвої структури, посилюється їхня

семантична й інформативна значущість [6, с. 111-112], напр. :*Праворуч від байраку луги, за лугами торфисько, а за річкою – знову луги, за лугами ліс* (2, с. 39).

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі

Функціонування в художній прозі для дітей еліптичних речень із незаповненою позицією присудка й підмета зумовлюють комунікативні причини, семантичні зв'язки, цілісність картини світу, сформованої у свідомості носіїв мови. За допомогою таких структур досягають не тільки економності, лаконізму, а й потрібної експресії викладу.

Використання таких синтаксичних одиниць у прозових творах для дітей є одним із найяскравіших експресивних засобів художнього мовлення, оскільки такі еліптичні структури репрезентують закон мовленнєвої економії, уяскравлюють експресивно-оцінну реакцію мовця, засвідчують постійну динаміку в українському синтаксисі.

Література

1. Бибик С. Усна літературна мова в українській культурі повсякдення : монографія, Ніжин, 2013, 589 с.
2. . Бибик С. Оповідність в українській художній прозі : монографія, Київ-Луганськ, 2010, 287 с.
3. Богатько В. В. Структурно-семантичні особливості еліптичних речень у прозі Володимира Лиса. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія : Філологія (мовознавство)*. Вінниця, 2017. Випуск 25. С. 50–57.
4. Богатько В. В. Явища еліпсису в мові сучасної української публіцистики: дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.01. Вінниця, 2005. 176 с.
5. Голоюх В. І. Еліптичні речення з невербалізованими головними членами. *Мовознавство*. 1982. № 1. С. 21–26.
6. Гуйванюк Н. Інноваційні процеси в сучасній українській пунктуації. *Проблеми унормування української мови*: Зб. матеріалів розшир. засідання координац. ради «Українська мова». Київ – Херсон, 2003. С. 105–122.
7. Дудик П. С. Неповні та еліптичні речення в сучасній українській літературній мові: дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.01. Київ, 1954. 361 с.
8. Дудик П. С. Неповні речення в сучасній українській літературній мові, Дослідження з синтаксису української мови, Київ, 1958/ С. 129–260.
9. Дудик П. С. Еліптичні речення в українській мові. *Українська мова в школі*. 1958. № 2. С. 3–7.
10. Дудик П. С. Синтаксис сучасного українського розмовного літературного мовлення (Просте речення; еквіваленти речення): [монографія]. Київ : Наук. думка, 1973. 288 с.
11. Дзюбак Н. М. Структурно-комунікативні ознаки неповноти речення: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.02.01. Київ, 1999. 20 с.
12. Завальнюк І. Я. Синтаксичні одиниці в мові української преси початку ХХІ століття: функціональний і прагмалінгвістичний аспекти: монографія. Вінниця : Нова Книга, 2009. 400 с.
13. Завальнюк І. Функціональна репрезентація еліптичних речень у мовленні української преси початку ХХІ століття. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія : Філологія (мовознавство)*. Вінниця, 2009. Вип. 11. С. 108–115.
14. Кульбабська О. В., Цуркан М. В. Еліптичні та неповні речення в індивідуальній мовній практиці. *Новий вимір науки та освіти. Філологія*, № (38), 2017. Випуск: 138. С. 37–41.
15. Літературна норма і мовна практика : [монографія] / С. Я. Єрмоленко, С. П. Бибик, Т. А. Коць та ін.; [за ред. С. Я. Єрмоленко]. Ніжин: ТОВ «Видавництво «Аспект-Поліграф», 2013. 320 с.

Список використаних джерел

1. Гаврош О. Галуна–Лалуна або Іван Сила на Острові Щастя. Львів, 2010. 375 с.
2. Гуцало Є. Діти Чорнобиля. Київ : «Соняшник», 1995. 104 с.
3. Кононенко Є. Неля, яка ходить по стелі. Київ : Грані-Т, 2008. 80 с.
4. Крюкова Т. Гордівниця. Харків : Видавництво «Ранок», Веста, 2004. 100 с.

References

1. Bybyk S. (2013). *Usna literaturna mova v ukrainiskii kulturi povsiakdennia* [Oral Literary Language in the Ukrainian Culture of Everyday Life]. Nizhyn [in Ukrainian].
2. Bybyk S. (2010). *Opovidnist v ukrainiskii khudozhnii prozi* [Narrative in Ukrainian Fiction]. Kyiv-Luhansk [in Ukrainian].
3. Bohatko V. V. (2017). *Strukturno-semantychni osoblyvosti eliptychnykh rechen u prozi Volodymyra Lysa* [Structural and Semantic Features of Elliptical Sentences in the Prose of Volodymyr Lys]. *Naukovi zapysky Vinnytskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Mykhaila Kotsiubynskoho. Seria : Filolohiia (movoznavstvo)*, 25, 50-57 [in Ukrainian].
4. Bohatko V. V. (2005). *Yavyschcha elipsysu v movi suchasnoi ukrainiskoi publitsystyky* [Phenomena of ellipsis in the language of contemporary Ukrainian journalism]. (Candidate's thesis). Vinnytsia [in Ukrainian].
5. Holoiukh V. I. (1982). *Eliptychni rechennia z neverbalizovanykh holovnykh chlenamy* [Elliptical sentences with non-verbalized main members]. *Movoznavstvo*, 1, 21-26 [in Ukrainian].

6. Huivaniuk N. (2003). Innovatsiini protsesy v suchasni ukrainskii punktuatsii [Innovative processes in modern Ukrainian punctuation]. *Problemy unormuvannia ukrainskoi movy*, 105-122 [in Ukrainian].
7. Dudyk P. S. (1954). Nepovni ta eliptychni rechennia v suchasni ukrainskii literaturnii movi [Incomplete and elliptical sentences in the modern Ukrainian literary language]. (Candidate's thesis). Kyiv [in Ukrainian].
8. Dudyk P. S. (1958). Nepovni rechennia v suchasni ukrainskii literaturnii movi [Incomplete sentences in the modern Ukrainian literary language]. *Doslidzhennia z syntaksysu ukrainskoi movy*, 129-260 [in Ukrainian].
9. Dudyk P. S. (1958). Eliptychni rechennia v ukrainskii movi [Elliptical sentences in the Ukrainian language]. *Ukrainska mova v shkoli*, 2, 3-7 [in Ukrainian].
10. Dudyk P. S. (1973). Syntaksys suchasnoho ukrainskoho rozmovnoho literaturnoho movlennia (Proste rechennia; ekvivalenty rechennia) [Syntax of modern Ukrainian colloquial literary speech (Simple sentence; sentence equivalents)]. Kyiv: Nauk. dumka [in Ukrainian].
11. Dziubak N. M. (1999). Strukturno-komunikatyvni oznaky nepovnoty rechennia [Structural and Communicative Signs of Sentence Incompleteness]. (Extended abstract of candidate's thesis). Kyiv [in Ukrainian].
12. Zavalniuk I. Ya. (2009). Syntaksychni odynytsi v movi ukrainskoi presy pochatku XXI stolittia: funktsionalnyi i prahmalinhvistychnyi aspekty [Syntactic Units in the Language of the Ukrainian Press of the Early Twenty-First Century: Functional and Pragmalinguistic Aspects]. Vinnytsia: Nova Knyha [in Ukrainian].
13. Zavalniuk I. Ya. (2009). Funktsionalna reprezentatsiia eliptychnykh rechen u movlenni ukrainskoi presy pochatku XXI stolittia [Functional representation of elliptical sentences in the speech of the Ukrainian press in the early twenty-first century]. *Naukovi zapysky Vinnytskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Mykhaila Kotsiubynskoho. Seriia : Filolohiia (movoznavstvo)*, 11, 108-115 [in Ukrainian].
14. Kulbabska O. V., Tsurkan M. V. (2017). Funktsionalna reprezentatsiia eliptychnykh rechen u movlenni ukrainskoi presy pochatku KhKhI stolittia [Elliptical and incomplete sentences in individual language practice]. *Novyi vymir nauky ta osvity. Filolohiia*, 138, 37-41 [in Ukrainian].
15. Yermolenko S. Ia. (Ed.), Bybyk S.P. ... & Kots T.A. (2013). Literaturna norma i movna praktyka [Literary norm and language practice]. Nizhyn: TOV «Vydavnytstvo «Aspekt-Polihras» [in Ukrainian].

List of used sources

1. Havrosh O. (2010). Haluna-Laluna abo Ivan Syl'a na Ostrovi Shchastia [Galuna-Laluna or Ivan the Power on the Island of Schadenfreude]. Lviv [in Ukrainian].
2. Hutsalo Ye. (1995). Dity Chornobyli'a [Children of Chernobyl]. Kyiv : «Soniashnyk» [in Ukrainian].
3. Kononenko Ye. (2008). Nelia, yaka khodyt po steli [Nelya, who walks on the ceiling]. Kyiv: Hrani-T [in Ukrainian].
4. Kriukova T. Sh. (2004). Hordivnytsia [Proud woman]. Kharkiv : Vydavnytstvo «Ranok», Vesta [in Ukrainian].